

**Σκέψεις για τη δαπάνη των
εσόδων του ΣΕΔΕ2**

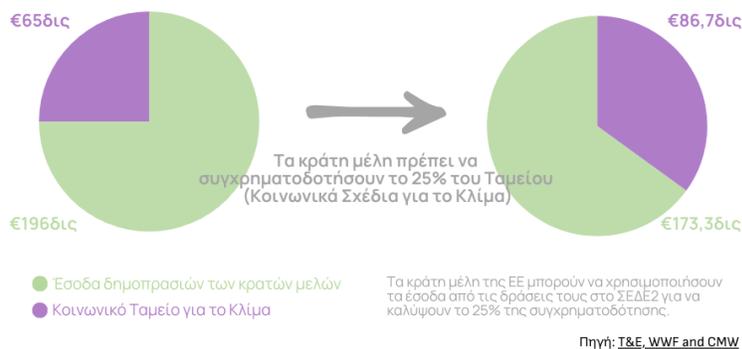
Co-funded by
the European Union

Η ΕΕ πρέπει να καλύψει ετήσια επενδυτικά κενά ύψους [τουλάχιστον 137 δισεκατομμυρίων ευρώ](#) για τον κατασκευαστικό τομέα και τουλάχιστον [147 δισεκατομμυρίων ευρώ για τον τομέα των εγχώριων μεταφορών](#), προκειμένου να επιτύχει τους στόχους της για το 2030. Τα έσοδα από το ΣΕΔΕ2 μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην κάλυψη αυτού του κενού.

Το ΣΕΔΕ2 αναμένεται να αποφέρει σημαντικά έσοδα, τα οποία προβλέπεται να κυμανθούν μεταξύ [342 και 570 δισεκατομμυρίων ευρώ](#) μεταξύ 2027 και 2032, ανάλογα με την τιμή του άνθρακα. Ωστόσο, η επιτυχία του εξαρτάται εν μέρει από τον τρόπο με τον οποίο τα έσοδά του χρησιμοποιούνται για την αντιστάθμιση των επιπτώσεών του, μέσω της αναδιανομής τους σε όσους επηρεάζονται περισσότερο και της χρηματοδότησης καθαρών, προσιτών εναλλακτικών λύσεων έναντι των ορυκτών καυσίμων.

Τα συνολικά έσοδα διανέμονται μέσω διαφόρων καναλιών. Έως 65 δισεκατομμύρια ευρώ διατίθενται απευθείας στο ΚΤΚ και στη συνέχεια διανέμονται στα κράτη μέλη ανάλογα με το ΑΕΠ, τον πληθυσμό και την ενεργειακή φτώχεια. Άλλα 21,6 δισεκατομμύρια ευρώ διατίθενται στα κράτη μέλη, τα οποία μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν για τη συγχρηματοδότηση του ΚΤΚ, καθώς πρέπει να συγχρηματοδοτήσουν τουλάχιστον το 25% των έργων τους στο πλαίσιο του ΚΤΚ. Το μεγαλύτερο μερίδιο – που εκτιμάται μεταξύ 209 και 448 δισεκατομμυρίων ευρώ, ανάλογα με την τιμή του άνθρακα – επιστρέφεται στα κράτη μέλη για «δραστηριότητες σχετικές με το κλίμα και την ενέργεια», με λιγότερο αυστηρές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον τρόπο στοχοθέτησής του και μεγαλύτερη διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τις δαπάνες του.

Διάγραμμα 11. Κατανομή των εσόδων από δημοπρασίες του ΣΕΔΕ2

Χρηματοδότηση για δραστηριότητες σχετικά με το κλίμα

Ως αποτέλεσμα της τελευταίας αναθεώρησης του ΣΕΔΕ, μετά τη συνεισφορά του ΚΤΚ, το 100% των εσόδων που κατανέμονται στα κράτη μέλη πρέπει να δαπανηθεί για «δραστηριότητες σχετικές με το κλίμα και την ενέργεια», όπως ορίζεται στο άρθρο 10 παράγραφος 3 της οδηγίας ΣΕΔΕ, δίνοντας προτεραιότητα στις κοινωνικές πτυχές (άρθρο 30δ παράγραφος 6).

Αυτό περιλαμβάνει μέτρα που αποσκοπούν να συμβάλουν στην:

- Απανθρακοποίηση των κτιρίων: μείωση των εκπομπών από τη θέρμανση και την ψύξη και των ενεργειακών αναγκών, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και συναφών μέτρων, καθώς και χρηματοδοτικής στήριξης για νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος σε κτίρια με τις χειρότερες επιδόσεις.
- Επιτάχυνση της κινητικότητας με μηδενικές εκπομπές: υποστήριξη της υιοθέτησης ηλεκτρικών οχημάτων, παροχή χρηματοδοτικής στήριξης για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης.
- Προώθηση των δημόσιων μεταφορών: ενθάρρυνση της μετάβασης στις δημόσιες μεταφορές και βελτίωση της πολυτροπικότητας, με χρηματοδοτική στήριξη για

την αντιμετώπιση των κοινωνικών πτυχών που αφορούν τους χρήστες μεταφορών με χαμηλό και μεσαίο εισόδημα.

- Χρηματοδότηση του ΚΣΚ: υποστήριξη των μέτρων που περιγράφονται στο εθνικό ΚΣΚ.
- Αποφυγή διπλής καταμέτρησης: παροχή οικονομικής αποζημίωσης στους τελικούς καταναλωτές καυσίμων σε περιπτώσεις όπου δεν μπορεί να αποφευχθεί η διπλή καταμέτρηση των εκπομπών.

Ωστόσο, ενώ τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να αποφασίζουν τι συνιστά δράση για το κλίμα, προηγούμενες έρευνες έχουν αποκαλύψει ότι ιστορικά μεγάλο μέρος των εσόδων από το ΣΕΔΕ διατέθηκε σε μη πρόσθετες δαπάνες και χρησιμοποιήθηκε για να καλύψει ήδη υπάρχουσες δαπάνες, ή ακόμη και για να χρηματοδοτήσει επενδύσεις σε ορυκτά καύσιμα. Σύμφωνα με τα ευρήματα του [WWF](#), μεταξύ 2013 και 2021, μόνο το 71,9% των 88,5 δισεκατομμυρίων ευρώ εσόδων από το ΣΕΔΕ αναφέρθηκε ως δαπανηθέν για δράση για το κλίμα – ένα ποσοστό που είναι παραπλανητικό, καθώς [η ανάλυση δείχνει](#) ότι τουλάχιστον 12,4 δισεκατομμύρια ευρώ από αυτές τις λεγόμενες δαπάνες για το κλίμα διατέθηκαν σε δραστηριότητες που ήταν είτε άχρηστες είτε ακόμη και αντιπαραγωγικές από την άποψη του κλίματος.

Αυτό μειώνει το μερίδιο των εσόδων του ΣΕΔΕ1 που δαπανήθηκαν για πραγματικές δράσεις για το κλίμα σε μόλις 57,8%. Η Πολωνία έχει το υψηλότερο όγκο εσόδων ΣΕΔΕ που δεν διατέθηκε για δράσεις για το κλίμα – υπερβαίνοντας τα 6,5 δισεκατομμύρια ευρώ, με την Ιταλία να ακολουθεί αμέσως μετά. Επιπλέον, οι εκθέσεις των κρατών μελών είναι γεμάτες ασυνέπειες, αδιαφανείς ταξινομήσεις και, σε πολλές περιπτώσεις, έλλειψη διαφάνειας. Χώρες όπως η Αυστρία και η Ολλανδία ανέφεραν μηδενικές δαπάνες για το κλίμα σε ορισμένα έτη, επικαλούμενες εθνικούς δημοσιονομικούς κανόνες που απαγορεύουν την ειδική διάθεση πόρων. Άλλες, όπως η Γαλλία, μετέφεραν ασαφώς τα έσοδα του ΣΕΔΕ στους γενικούς προϋπολογισμούς τους με την ένδειξη «κλιματική δράση» χωρίς αιτιολόγηση. [Αυτές οι λανθασμένες κατανομές](#) έρχονται σε αντίθεση με τους κλιματικούς στόχους της ΕΕ και ενέχουν τον κίνδυνο εδραίωσης ενεργειακών συστημάτων υψηλών εκπομπών άνθρακα.

Με την εισαγωγή του ΣΕΔΕ2, οι πολίτες, σε αντίθεση με τη βιομηχανία, δεν θα λάβουν δωρεάν δικαιώματα εκπομπών, πράγμα που σημαίνει ότι το πλήρες κόστος της

τιμολόγησης του άνθρακα θα μετακυλιστεί σε αυτούς. Εάν τα κράτη μέλη συνεχίσουν να επενδύουν τα έσοδα από το ΣΕΔΕ σε ενεργειακά συστήματα με υψηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, κινδυνεύουν να εδραιώσουν την εξάρτησή τους από ρυπογόνες και ολοένα και πιο ακριβές πηγές ενέργειας. Αυτό όχι μόνο καθυστερεί τη μετάβαση σε καθαρές εναλλακτικές λύσεις, αλλά επιβάλλει και δυσανάλογα οικονομικά βάρη στους πολίτες καθώς αυξάνονται οι τιμές του διοξειδίου του άνθρακα, ιδίως στα κράτη μέλη με χαμηλότερα εισοδήματα. Χωρίς δεσμευτική διάθεση των εσόδων και σαφέστερους κανόνες για τις επιλέξιμες δαπάνες για το κλίμα, το μετασχηματιστικό δυναμικό των εσόδων του ΣΕΔΕ παραμένει εκτεθειμένο σε κινδύνους.

Επενδύσεις σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις και εισοδηματική στήριξη

Τα διαρθρωτικά μέτρα που στοχεύουν σε μακροπρόθεσμες αλλαγές πρέπει να συνοδεύονται από προσωρινή ανακούφιση και προστασία των ευάλωτων καταναλωτών. Ένας συνδυασμός άμεσων μεταβιβάσεων και στοχευμένων επενδύσεων μπορεί να μειώσει τις ανισότητες στον τομέα της ενέργειας και των μεταφορών, αλλά η στήριξη του εισοδήματος πρέπει να στοχεύει σε λογική αποδοτικότητα των πόρων και να συνοδεύεται από μετασχηματιστικές επενδύσεις για την αντιμετώπιση της βασικής αιτίας της ενεργειακής φτώχειας: την εξάρτηση σε ορυκτά καύσιμα.

Η [στοχευμένη άμεση εισοδηματική στήριξη](#) παρέχει άμεση ανακούφιση από τον αντίκτυπο της τιμολόγησης του άνθρακα, προστατεύοντας την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών, και μπορεί να συμβάλει στη διατήρηση της δημόσιας στήριξης για τη μετάβαση. Εάν πραγματοποιείται με ορατό και τακτικό τρόπο, συμβάλλει στη διατήρηση της εμπιστοσύνης του κοινού ότι τα έσοδα επιστρέφονται στους πολίτες και δεν απορροφώνται από τους γενικούς προϋπολογισμούς. Είναι σημαντικό ότι, αυτές οι πληρωμές να μην συνδέονται με τη χρήση ορυκτών καυσίμων, ώστε να μην αποδυναμώνουν το μήνυμα της τιμής του άνθρακα.

Δεν υπάρχει μια ενιαία προσέγγιση που να ταιριάζει σε όλες τις περιπτώσεις. Τα κράτη μέλη έχουν την ευελιξία να σχεδιάσουν συστήματα πληρωμών που ταιριάζουν στο εθνικό τους πλαίσιο. Ορισμένα μπορεί να επιλέξουν στόχευση με βάση το εισόδημα, ενώ άλλα μπορεί να χρησιμοποιήσουν γεωγραφικά ή δημογραφικά κριτήρια ή να συνδυάσουν καθολικές πληρωμές με προοδευτική φορολογία. Αυτό που έχει σημασία είναι η στήριξη να φτάνει σε όσους την έχουν περισσότερο ανάγκη, με τρόπο ορατό, δίκαιο και διοικητικά εφικτό. Οι καλά σχεδιασμένες, κοινωνικά στοχευμένες άμεσες πληρωμές δεν υποκαθιστούν τις διαρθρωτικές επενδύσεις, αλλά αποτελούν έναν απαραίτητο πυλώνα μιας δίκαιης μετάβασης.

Η νομοθεσία της ΕΕ προσφέρει πολλαπλές δυνατότητες για την εισοδηματική στήριξη σε όσους πλήττονται περισσότερο από την ενεργειακή φτώχεια. Το ΚΤΚ επιτρέπει τη χρήση έως και 37,5% για προσωρινή άμεση εισοδηματική στήριξη, ωστόσο το ανώτατο όριο του περιορίζει τον αντίκτυπό του, ιδίως σε περίπτωση απροσδόκητης αύξησης των τιμών. Ως εκ τούτου, τα έσοδα του ΣΕΔΕ2 εκτός του ΚΤΚ – τα οποία κατανέμονται απευθείας στα κράτη μέλη – αποτελούν κρίσιμη πηγή χρηματοδότησης. Η οδηγία ΣΕΔΕ ενθαρρύνει ήδη την προτεραιότητα χρήσεων που αντιμετωπίζουν τις κοινωνικές πτυχές της εμπορίας εκπομπών, συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων διατάξεων για χρηματοδοτική στήριξη για την αντιμετώπιση κοινωνικών πτυχών που αφορούν χρήστες με χαμηλό και μεσαίο εισόδημα.

Κοινωνικό όφελος για το κλίμα

Με την ΕΕ να αντιμετωπίζει [ετήσιο επενδυτικό έλλειμμα 240 δισεκατομμυρίων ευρώ](#) για την απανθρακοποίηση των κτιρίων και των μεταφορών, τα έσοδα του ΣΕΔΕ2 προσφέρουν μια κρίσιμη ευκαιρία για την κάλυψη αυτού του ελλείμματος, προσφέροντας παράλληλα πραγματικές βελτιώσεις στην καθημερινή ζωή των πολιτών – θερμότερα σπίτια, καθαρότερο αέρα και χαμηλότερους λογαριασμούς ενέργειας.

Όταν χρησιμοποιούνται στρατηγικά, αυτά τα έσοδα μπορούν να συμβάλουν όχι μόνο στην ελάφρυνση του κόστους της τιμολόγησης του άνθρακα, αλλά και στην προώθηση της μακροπρόθεσμης κοινωνικής και οικονομικής προόδου. Σήμερα, πολλά νοικοκυριά αντιμετωπίζουν ενεργειακή φτώχεια: το 2024, [το 9% των νοικοκυριών της ΕΕ δεν θα είναι σε θέση να θερμαίνουν επαρκώς τα σπίτια τους](#), με το ποσοστό αυτό να υπερβαίνει

το 15% στην Ελλάδα, τη Βουλγαρία, τη Λιθουανία, την Ισπανία και την Πορτογαλία. Με την αντιμετώπιση της ενεργειακής και μεταφορικής φτώχειας, ιδίως μεταξύ των ευάλωτων ομάδων, η μετάβαση δεν είναι μόνο χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, αλλά και κοινωνικά επωφελής.

Οι επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση, τις δημόσιες μεταφορές και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αποφέρουν επίσης σημαντικά οφέλη για την υγεία, μειώνοντας την ατμοσφαιρική ρύπανση, η οποία εξακολουθεί [να προκαλεί εκατοντάδες χιλιάδες πρόωρους θανάτους στην ΕΕ κάθε χρόνο](#). Ενισχύουν επίσης την ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης μειώνοντας την εξάρτηση από εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα, προστατεύοντας τους πολίτες από αιφνίδιες αυξήσεις τιμών και ενισχύοντας την κυριαρχία της Ευρώπης. Οι σωστά κατευθυνόμενες επενδύσεις μπορούν να υποστηρίξουν τη δημιουργία τοπικών θέσεων εργασίας, να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα και να ενισχύσουν την περιφερειακή ανάπτυξη. Ο κατασκευαστικός τομέας από μόνος του αντιπροσωπεύει [περισσότερο από το 10%](#) του ΑΕΠ της ΕΕ και κυριαρχείται από ΜμΕ, πράγμα που σημαίνει ότι οι μεγάλης κλίμακας ενεργειακές ανακαινίσεις μπορούν να δημιουργήσουν σημαντικές επιχειρηματικές ευκαιρίες και χιλιάδες πράσινες θέσεις εργασίας με μέλλον. Ομοίως, η επιτάχυνση της υιοθέτησης των ηλεκτρικών οχημάτων στις οδικές μεταφορές θα μπορούσε να διατηρήσει τις τρέχουσες θέσεις εργασίας και τα επίπεδα παραγωγής στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας στην Ευρώπη. Η [T&E διαπίστωση](#) ότι θα μπορούσαν να δημιουργηθούν 100.000 νέες θέσεις εργασίας στην αλυσίδα εφοδιασμού μπαταριών και 120.000 στην υποδομή φόρτισης έως το 2035. [Μελέτες](#) καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η ΕΕ θα μπορούσε να αποκομίσει κοινωνικοοικονομικά οφέλη άνω του ενός τρισεκατομμυρίου ευρώ έως το 2030, εάν επενδύσει σε μια πιο φιλόδοξη πορεία μετάβασης.

Πληροφορίες Δημοσίευσης

Το ΣΕΔΕ2 101 εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου LIFE Effect (LIFE23 GIC-BE-LIFE EFFECT) υπό την ηγεσία του Carbon Market Watch με τη συνεισφορά μελών της κοινοπραξίας του έργου.

Συγγραφική ομάδα

Eleanor Scott, εμπειρογνώμονας της ΕΕ για την αγορά άνθρακα, Carbon Market Watch

Jeanne Marullaz, ασκούμενη στην πολιτική της ΕΕ, Carbon Market Watch

Συντάκτης

Gavin Mair, Υπεύθυνος Επικοινωνίας, Carbon Market Watch

Οι απόψεις που εκφράζονται σε αυτήν την πολιτική έκθεση ανήκουν αποκλειστικά στους συγγραφείς και τους εταίρους του LIFE Effect.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε επικοινωνήστε με:

gavin.mair@carbonmarketwatch.org

Δημοσίευση:

Οκτώβριος 2025

**Co-funded by
the European Union**